

Л.В. Лунякіна

Студентка обліково-фінансового факультету

ДВНЗ «УАБС НБУ»

А.С. Ярошенко

Асистент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

ДВНЗ «УАБС НБУ»

Науковий керівник

А.С. Ярошенко

Асистент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

ДВНЗ «УАБС НБУ»

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. Розглянуто підходи вчених до визначення понятті «Фінансова звітність». Досліджено інтереси користувачів, у відповідності до яких, вони використовують дані фінансової звітності. Здійснено групування фінансових коефіцієнтів в залежності від групи користувачів.

Ключові слова: фінансова звітність, користувачі фінансової звітності, фінансові коефіцієнти.

ФИНАНСОВАЯ ОТЧЕТНОСТЬ КАК ЭЛЕМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ СРЕДЫ

Аннотация. Рассмотрены подходы ученых к определению понятия "Финансовая отчетность". Исследованы интересы пользователей, в соответствии с которыми, они используют данные финансовой отчетности. Осуществлено группирование финансовых коэффициентов в зависимости от группы пользователей.

Ключевые слова: финансовая отчетность, пользователи финансовой отчетности, финансовые коэффициенты.

FINANCIAL REPORTING AS ELEMENT OF FORMING OF INFORMATIVE ENVIRONMENT

Abstract. Going of scientists is considered near determination concept "the Financial reporting". Interests of users in accordance with that are investigational, they use data of the financial reporting. Grouping of financial coefficients is carried out depending on the group of users.

Keywords: financial reporting, users of the financial reporting, financial coefficients.

Вступ. Розвиток ринкових відносин відбувається зі змінами економічного, правового та інформаційного середовища. В результаті чого змінюються цілі діяльності підприємства і підвищується роль інформаційного забезпечення. Інформаційне забезпечення привертає увагу до фінансової звітності, яка є основним джерелом інформації про фінансовий та майновий стан підприємства.

Зі звітності починається перше знайомство з діяльністю підприємства. Вона є основою інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства.

Дискусії щодо з'ясування сутності фінансової звітності та проблем фінансових звітів завжди були в полі зору як вітчизняних так і зарубіжних вчених. Серед українських вчених, які займаються цими питаннями можна виділити: В.С.Андрієнко, Ф.Ф.Бутинця, Ю.А.Василенко, Ю.А. Веригу, С.Ф.Голова, В.І.Єфименка, В.М.Костюченко, М.В.Кужельного, М.Р.Лучко, А.І. Малишкін, М.С.Пушкаря, В.В.Сопко, Н.М. Ткаченко, Н.В. Чебанова, Л.В.Чижевську, В.О.Шевчука, Т.В. Шишкова, І.Й.Яремко та багатьох інших.

Постановка завдання. Визначити сутність та встановити роль фінансової звітності в інформаційному середовищі для її користувачів.

Відповідно до поставленої мети були в ході дослідження були поставлені та вирішені завдання:

- В першу чергу, розкрити економічну сутність фінансової звітності;
- По-друге, з'ясувати за допомогою яких фінансових показників можна аналізувати фінансову звітність відповідно до різних потреб користувачів.

Результати. Фінансова звітність - це сукупність форм звітності, метою якої є надання користувачам необхідної інформації про стан і діяльність підприємства, для прийняття користувачами управлінських рішень.

Проте серед вчених немає спільної думки щодо визначення фінансової звітності. Аналізуючи визначення які надаються різними вченими, можна виділити декілька підходів до визначення звітності.

Перший - формальний підхід безпосередньо пов'язаний з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» . Згідно з законом фінансова звітність - бухгалтерська звітність, яка містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Вважається, що таке визначення не повно та не зовсім коректно виражає головну суть фінансової звітності та є формальним [2].

На думку деяких вчених фінансова звітність є своєрідною інформаційною моделлю господарюючого суб'єкту, яка представлена користувачам для прийняття рішень через повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [3-4].

Також можна виділити підхід за формами звітності, згідно з яким фінансова звітність - сукупність форм звітності, які складені на основі показників фінансового обліку з метою отримання користувачами узагальненої інформації про підприємства [5-6].

Документарний підхід відповідно говорить про те, що фінансова звітність є документами, що містять інформацію про рух грошових коштів підприємства за звітний період [7].

Останнім є підхід за фінансовими показниками. На нашу думку він є найбільш вдалим, оскільки фінансова звітність є системою узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття цими користувачами відповідних рішень [8-9].

Головна роль звітності полягає в систематизації, фільтруванні і узагальненні даних щодо всіх напрямів діяльності суб'єкта господарювання, тобто здійснюється відбір суттєвої і необхідної інформації, яка узагальнюється і зводиться у систематизовані групи показників, які покликані спростити та прискорити використання зазначеної інформації для прийняття оперативних рішень та ефективного управління діяльністю суб'єкта господарювання.

Користувачами фінансової звітності виступають як фізичні так і юридичні особи, а також органи державної влади. Також потрібно виокремлювати внутрішніх і зовнішніх користувачів, які по відношенню до звітної інформації мають прямий та опосередкований інтерес. Виокремлюють наступні групи користувачів (табл. 1) [1].

Таблиця 1 – Інформаційні інтереси різних груп користувачів

Користувачі звітності	Інформаційні запити
Власники	Збільшення прибутковості діяльності, участь у капіталі підприємства, визначення суми дивідендів
Керівництво підприємства	Оцінка якості управління, регулювання діяльності підприємства
Персонал	Стабільність підприємства, оплата праці, пенсійне та соціальне забезпечення, можливість матеріального стимулювання
Зовнішні користувачі	
З прямим інтересом	
Інвестори (акціонери)	Захист прав акціонерів, якість управління, придбання, продаж і володіння цінними паперами та здатність підприємств сплачувати за ними дивіденди
Постачальники	Здатність підприємства своєчасно оплачувати рахунки та виконувати інші зобов'язання
Кредитори	Своєчасність повернення кредитів та отримання відсотків, забезпечення зобов'язань підприємства, оцінка ліквідності та платоспроможності
Покупці, замовники, інші дебітори	Стабільність компанії, здатність забезпечувати клієнтів необхідними товарами, продукцією, роботами, послугами, фінансова стійкість і як довго можна погашати кредиторську заборгованість
Опосередкований інтерес	
Уряд та державні органи	Своєчасна сплата зобов'язань перед державою, показники для формування податкової політики, визначення національного доходу, розподіл ресурсів, формування макроекономічних показників
Громадськість	Загальні питання, які впливають на добробут населення: зайнятість, екологія, соціальна захищеність працівників тощо

Дослідивши інтереси основних категорій користувачі пропонуємо провести ранжування їх, з метою визначення тих, кого потрібно інформувати про показники фінансової звітності в першу чергу.

Перша категорія користувачів – інвестори. Оптимально подана у звітності інформація про підприємство дасть змогу залучати інвесторів, що може спричинити до додаткового вливання капіталу у виробництво та розширення в подальшому діяльності. Основним джерелом інформації для інвесторів є фінансова звітність.

Друга категорія – комерційні банки. Залучення фінансових коштів на умовах довгострокового або короткострокового кредитування дасть змогу підприємствам здійснювати поточну діяльність та розширене відтворення.

Третя категорія – власники підприємства, оскільки їх рішення можуть призвести до додаткового вливання капіталу, а можуть, навпаки, до відволікання капіталу з виробництва.

Четверта категорія – постачальники та підрядники, укладання тривалих контрактів з ними, може призвести до стабільності у виробництві. Фінансова звітність може вивчатися при укладанні договорів, але основою контрактів, що укладаються є репутація підприємства.

П'ята категорія представлена покупцями та замовниками, які надають можливість при укладанні з ними договорів відкривати нові сегменти ринку та укладати довготривалі контракти.

Шоста категорія – держава та позабюджетні фонди. Оптимально сформована фінансова звітність дає змогу оптимізувати податкові та соціальні виплати і отримувати від держави підтримку у певних питаннях.

Представниками сьомої категорії виступають робітники підприємства, які використовують фінансову звітність як джерело інформації, задля впевненості в стабільності та перспективах розвитку підприємства.

Так звідси ми бачимо, яке важливе значення для прийняття управлінських рішень має фінансова звітність, яка може мати вплив на розвиток окремих суб'єктів господарювання так і держави в цілому.

Система інтересів і потреб користувачів звітності потребує розуміння показників фінансової звітності, що є своєрідними провідниками.

Але аналіз фінансових звітів залишає по собі багато нез'ясованих питань. Через що, пропонуємо проводити аналіз фінансової звітності за коефіцієнтами. Фінансові коефіцієнти - це знаряддя, яке допомагає користувачам звітності, знайти ключі до загадок та виявити симптоми, які проявляються у фінансовому житті підприємства. Аналізуючи звітність за допомогою фінансових коефіцієнтів потрібно враховувати фактори, які впливають на показники аналізу зараз і можуть проявитися пізніше.

Розраховуючи фінансові коефіцієнти користувачі повинні поставити собі запитання: «Що саме потрібно довідатися про діяльність підприємства?». Фінансові коефіцієнти дають відповіді на те чи є підприємство:

- 1) прибутковим;
- 2) має можливість сплатити більші зарплати;
- 3) має ліквідний грошовий потік;
- 4) сплачує зобов'язання та ефективно розміщує свої акції.

З'ясувавши яка саме інформація потрібно отримати, необхідно визначити які коефіцієнти для цього можуть бути використані. Пропонуємо згрупувати коефіцієнти за групами як:

1. Коефіцієнти ліквідності: чи має підприємство достатньо коштів для оплати своїх поточних зобов'язань?

2. Коефіцієнт фінансової стабільності: за рахунок яких ресурсів компанія фінансує свою діяльність - власних чи запозичених?

3. Коефіцієнти оборотності активів: наскільки ефективно компанія використовує свої активи для отримання доходу?

4. Коефіцієнти рентабельності власного капіталу та активів: якою є частка прибутку компанії у її доході від реалізації? Чи отримала компанія достатньо прибутку порівняно з вартістю задіяних активів та вкладеним капіталом?

5. Коефіцієнти прибутковості акцій: як змінюється вартість акцій підприємства? Чи вигідно інвесторам вкладати кошти в акції компанії? Яка прибутковість акцій компанії в порівнянні з акціями інших компаній?

Найбільш вживані фінансові коефіцієнти, пропонуємо згрупувати в такі категорії:

1. Коефіцієнти ліквідності: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт критичної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності

2. Коефіцієнт фінансової стабільності: коефіцієнт загальної заборгованості, коефіцієнт довгострокової заборгованості, коефіцієнт довгострокової заборгованості

3. Коефіцієнт оборотності активів: коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, коефіцієнт оборотності активів

4. Коефіцієнти рентабельності власного капіталу та активів: коефіцієнт чистого прибутку, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу

5. Коефіцієнт прибутковості акції: чистий прибуток на акцію, відношення ціни до прибутку на акцію

Так як не кожному користувач для необхідної інформації потрібно використовувати всі коефіцієнти, то пропонуємо агрегувати фінансові коефіцієнти відповідно до користувачів які їх можуть використовувати.

Таблиця 1. – Фінансові коефіцієнти, які використовують користувачі

Група користувачів	Коефіцієнти та інші фінансові дані
Акціонери та потенційні інвестори	- Рентабельність власного капіталу - Прибуток на акцію - Сума дивідендів на акцію - Коефіцієнт ліквідності - Коефіцієнт прибутковості
Менеджери	- Усі коефіцієнти, особливо прибутковості
Постачальники та інші кредитори	- Коефіцієнти ліквідності - Коефіцієнт прибутковості - Оборотної кредиторської заборгованості
Позичальники (банки, покупці облігацій)	- Показники структури капіталу - Коефіцієнти фінансової незалежності
Покупці	- Коефіцієнти ліквідності

	- Коефіцієнт прибутковості
Державні та місцеві органи	- Коефіцієнт прибутковості - Суми сплачених податків до місцевого і державного бюджетів
Громадськість	- Перелік питань може бути достатньо великий

При цьому аналізуючи звітність користувачі повинні звертати увагу на:

1. Рівень інфляція, що впливає на дані фінансових звітів.
2. Методи оцінки запасів та нарахування амортизації.
3. Сезонні фактори

Поряд з тим фінансові коефіцієнти можуть мати подвійне значення. Іноді навіть складно визначити «гарний» чи «поганий» коефіцієнт.

Наприклад, високе значення коефіцієнта абсолютної ліквідності може свідчити про задовільний рівень платоспроможності компанії, що, з одного боку, є добрим фактором. З другого боку, він може вказувати на те, що компанія має надмірну величину грошових коштів, які знаходяться на її банківському рахунку і не приносять прибутків.

Аналізу фінансової звітності за допомогою фінансових коефіцієнтів надасть можливість :

1. Порівнювати показники різних періодів, аналізувати тенденції розвитку, що надасть можливість з'ясувати чи має компанія проблеми внутрішнього характеру, та допоможуть власникам та менеджерам компанії уникнути таких проблем

2. Порівнювати фактичні з бюджетними даними, що є дієвим способом виявлення проблем що існують, чи можуть мати місце в майбутньому.

3. Самостійно порівнювати показники діяльності з конкурентними підприємствами, що дозволить встановити стандарти для аналізу ефективності діяльності.

Користувачі для аналізу звітності можуть використовувати як власне розроблені коефіцієнти так і загальноприйняті. Головне, щоб було розуміння того, що означають та для чого використовуються показники.

Висновки. Таким чином, фінансова звітність - це найважливіше офіційне джерело інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства, яке містить в собі систему узагальнюючих та взаємопов'язаних показників, які використовуються користувачами для аналізу діяльності підприємства.

Визначені групи користувачів використовують показники фінансової звітності з різними цілями. Кожен учасник економічного процесу завжди керується економічною доцільністю та ефективністю у прийнятті тих чи інших рішень на основі доступної йому проаналізованої інформації. Саме за допомогою аналізу показників діяльності підприємства можна вивести загальні тенденції в розвитку, оцінювати динаміку, місткість ринку та уподобання основних його споживачів.

Список використаних джерел:

1. Шигун, М.М, Іваненко, В.О. Види звітності підприємств: підходи до їх класифікації // М.М. Шигун, В.О. Іваненко / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3 (12). – 432-442
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України, затверджено Верховною Радою України від 16.07.1996 № 996-XIV. - Режим доступу : http://search.ligaza.kon.ua/1_doc2.nsf/link1/T99_0996.html. – Законодавство України
3. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні (з використанням національних стандартів) : навч. посіб. / В.П. Завгородній. – К. : А.С.К., 2001. – 848 с
4. Николаєва О.Е. Управлінський облік : навч. посіб. / О.Е. Николаєва, Т.В. Шишкова. – М.: Едиториал УРСС, 2002. – 320 с
5. Кучеренко Т.Є. Регламентування облікової політики фінансової звітності / Т.Є. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 24 – 34.

6. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підруч. / Н.М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2011. – 976 с
7. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік : посіб. / Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002 – 672 с.
8. Губачова О.М. Облік у зарубіжних країнах : підруч. / О.М. Губачова, С.І. Мельник. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
9. 12. Табачук Г.П. Фінансовий облік у банках : навч. посіб. / Г.П. Табачук, О.М. Сарахман, Т.М. Бречко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 424 с

Обсяг статті – 10 сторінок.

Дата!!!!!!!!!!!!11